

ANIOŁOWIE

Nicejsko-konstantynopolitańskie wyznanie wiary, które jest jednym z trzech starokościelnych wyznań wiary mówi, że Bóg stworzył świat widzialny i niewidzialny. Podczas wielkich nabożeństw i w wielkie święta wyznajemy: „Wierze w... *Stworzyciela nieba i ziemi, wszystkich rzeczy widzialnych i nie widzialnych.*” Właśnie do tego świata niewidzialnego należą aniołowie.

Kim oni są? Skąd się wzięła taka nazwa niewidzialnych duchów? Jaka jest ich funkcja?

Słowo „anioł” do języka polskiego przeszło z języka czeskiego, ale pierwotny źródłosłów wywodzi się z języka greckiego od „ἄγγελος (*ángelos*, według wymowy bizantyjskiej *ánhielos*), co po polsku oznacza „posłaniec”. Również Stary Testament zna słowo „posłaniec” jako hebrajskie „מלאך = *mal'ach*”.

Anioł jest, więc Bożym posłańcem. Ten Boży posłaniec przedstawiany jest jako istota ludzko-zwierzęca. Ma wygląd człowieka, ale ze skrzydłami, aby mógł fruwać w powietrzu. „Biblia nie mówi jednak wiele o naturze i rodzajach tych bytów.” O aniołach czytamy już zaraz na pierwszych kartach Biblii w 1 Mż 3,24: „*Tak wygnał człowieka, a na wschód od Eden umieścił cheruby i płomienisty miecz wirujący, aby strzegły drogi do drzewa życia.*” Tą drogę, którą strzegły cheruby, aby żaden grzesznik nie wrócił do raju, tę drogę i bramę do raju na nowo otworzył wszystkim wierzącym nasz Pan, Jezus Chrystus przez Swoją śmierć i zmartwychwstanie, przez Swoje wniebowstąpienie i wieczne królowanie.

Podobnie o aniołach czytamy w innych księgach biblijnych, np. w księdze proroka Izajasza 6,2-3: „*Jego orszak stanowiły serafy, z których każdy miał po sześć skrzydeł, dwoma zakrywał swoją twarz, dwoma zakrywał swoje nogi i na dwóch latał. I wołał jeden do drugiego: „Święty, Święty, Święty jest Pan Zastępów! Pełna jest wszystka ziemia chwały Jego.*” Więcej o aniołach jest powiedziane w księgach apokryficznych, których pierwotne chrześcijaństwo nie uznało jako ksiąg kanonicznych. W pierwotnym chrześcijaństwie toczono nawet spory o anioły, o naturę tych bytów i o ich funkcje.

Kim więc są aniołowie z Biblii, jakie jest ich zadanie, jaka jest ich funkcja?

Napewno są to:

- Istoty duchowe nadrzędne względem ludzi — Ps 8, 6; Hbr 2, 7,
- Stworzone przed człowiekiem wraz z światem niewidzialnym — Hi 38, 4-7,
- "Nie żenią się, ani za mąż nie wychodzą" — Mk 12, 25,
- Jest ich ogromna liczba — Ps 68, 18; Mt 24, 31; Hbr 12, 22; Ap 5, 11,
- Nie należy ich wielbić i do nich się modlić — Kol 2, 18-19; Ap 19, 10; 22, 8-9;
- Oni służyli Jezusowi Mt 4, 11; Mk 1, 13; Łk 22, 43,
- Oni służą ludziom Hbr 1, 14; i ich ochraniają, a więc są ich stróżami Ps 34, 8.
- Byli zwiastunami dobrej nowiny Mt 1,20 -21. Łk 1,26 Łk 2,9-15 Mk 16,5-7.
- Część z nich upadła Jud 6; 2P 2, 4; i służy szatanowi Ap 12, 9; Mt 25, 41.

Biblia mówi o różnego rodzaju aniołach występujących w chórach od 7 – 11 chórów uporządkowane w trzech triadach:

- „Serafiny (*Seraphin*) (górują miłością nad innymi chórami), Cherubiny (*Cherubin*) (pełne wiedzy Bożej), Trony (*Throni*) (wyróżniają się posłuszeństwem)
- Panowania (*Dominaciones*), Potęgi (*Potestates*) (przypisuje się im moc czynienia cudów), Cnoty lub Moce (*Virtutes*)
- Księstwa lub Zwierzchności (*Principatus*) (kierują państwami i narodami), archaniołowie (*Archangeli*) (spełniają najważniejsze zadania), aniołowie (*Angeli*) (np. Anioł Stróż).”

Św. Ambroży, w którego hymnach występują aniołowie dokonał takiego ich podziału:

- **Serafini:**

Archanioł Michał, Serafiel, Jehoel, Uriel, Kemuel, Metatron, Natanael

- **Cherubini**

Cherubiel, Ofaniel, Uriel, Zofiel, Lucyfer [Lucyfer (niosący światło) sprawował księstwo przed swym upadkiem]

- **Trony**

Orifiel, Zafkiel, Zabkiel, Jofiel (Zofiel), Razjel

- **Panowania**

Zadkiel, Chaszmal, Zacharael, Muriel

- **Cnoty**

Ariel, Uzjel, Gabriel, Michał Peliel, Barbiel, Sarbiel, Haniel, Hamaliel, Tarszisz

- **Potęgi**

Kamael, Werchiel,

- **Księstwa**

Nisroch, Haniel, Rekuel, Cerwiel, Amael

- **Archaniołowie**

Rafał, Uriel, Michał, Gabriel, Barbiel, Jehudiel, Barachiel,

- **Aniołowie**

Faleg, Andachiel, Gabriel, Chajliel

Stąd w najstarszej modlitwie eucharystycznej chrześcijaństwa zwanej prefacją, czyli wstępem do liturgii Wieczery Pańskiej, która powstała w pierwszych czterech wiekach chrześcijaństwa (liturgia biskupa Hipolita rzymskiego, „konstytucje apostołskie” z 4 wieku po

Chrystusie) po dialogu liturga ze zborem (Pan niech będzie z wami... Wznieście swe serca...Dziękujemy Panu Bogu naszemu...), liturg kończy wspaniałą modlitwę prefacyjną słowami uwielbienia:

„...Dlatego ze wszystkimi Aniołami i Archaniołami, / i ze wszystkimi chórami niebios, / śpiewamy na cześć Twoją pieśń chwały:”

„...Dlatego cały świat jest pełen radości i wystawia Ciebie różnymi językami. / Także chóry Aniołów i zastępy niebios uwielbiają Ciebie. / Pozwól, aby i nasze głosy dołączyły się do nich i razem z nimi nieustannie Ciebie wystawiały:”

„...Majestat ten chwałą Aniołowie i Archaniołowie, / Cherubini i Serafini, / którzy nie przestają powtarzać codziennie, jednym głosem wołając:”

„...Dlatego ze wszystkimi Cherubinami i Serafinami / z mocami i panowaniami, oraz ze wszystkimi wojskami niebiańskimi / śpiewamy na cześć Twoją pieśń chwały: „

„... Dlatego zastępy Aniołów uwielbiają Twój majestat, / wystawiają Cię moce / i lękają się potęgi. / Prosimy Cię, aby i nasze głosy mogły przyłączyć się do nich / i tak razem z nimi wołać:”

W tym miejscu w starokościelnym SANCTUS zgodnie z Iz 6,3 zakończone Mt 21,9 (lub tylko Iz 6,3) ziemia łączy się z niebem, ludzie z aniołami we wspólnym uwielbieniu Boga Trójjedynego

Święty, Święty, Święty jest Bóg Pan Zastępów.

Pełne są niebo i ziemia chwały Jego.

Hosanna, hosanna na wysokościach!

Błogosławiony, który idzie w imieniu Pańskim.

Hosanna, hosanna na wysokościach!

Lub: Święty, Święty, Święty jest nasz Pan, a niebo i ziemia, a niebo i ziemia są pełne chwały Jego.

Tak uwielbiają zastępy aniołów, Cherubini i Serafowie majestat Trójjedynego Boga. Do tego uwielbienia w najważniejszym momencie chrześcijańskiego nabożeństwa, a więc na rozpoczęcie liturgii eucharystycznej, włącza się cały Kościół Jezusa Chrystusa, bowiem wszystkie historyczne Kościoły (Wschodni – prawosławny, ortodoksyjny, Zachodni – Rzymsko-Katolicki, Starokatolicki, Luterkański, Reformowany, Anglikański i Metodystyczny) w swojej liturgii tym hymnem uwielbienia Boga oddają Mu cześć w łączności ze wszystkimi aniołami. Ktoś pięknie to nazwał: „ecclesia terrena” – Kościół ziemski, łączy się z „ecclesia coelestis” – z Kościołem niebiańskim. Również w wielu pieśniach, zwłaszcza starokościelnych, chrześcijanie wymieniają aniołów, czy razem z nimi uwielbiają Boga (np. ŚE 244-246, w „Te Deum Laudamus” SE 368 z IV wieku, lub w jego adaptacji wierszowanej SE 369/2. z 1768 r.

Kościół Luterkański obchodzi w dniu 29 września specjalną uroczystość poświęconą aniołom - „Archanioła Michała i wszystkich Aniołów” [SE 90]

Bowiem w chrześcijaństwie aniołowie spełniają dwie funkcje:

- gloryfikującą - wystawiają chwałę i wspaniałość Boga
- pośredniczącą - są posłańcami Boga, opiekunami, stróżami powierzonych im przez Boga osób, zanoszą ludzkie modlitwy przed oblicze Boga, oznajmiają ludziom Jego wolę, pomagają podjąć właściwą decyzję.

Natomiast Kościół Luterński stanowczo sprzeciwia się modlitwom do aniołów (Kol 2, 18-19; Ap 19, 10; 22, 8-9;)

Nie wiadomo skąd się to bierze, że niektórzy rodzice i dziadkowie uczą małe dzieci modlitwy do aniołów: „Aniele stróżu mój, Ty zawsze przy mnie stój...” Nie jest to w duchu luterzańskim. Dlatego ta modlitwa w Modlitewniku luterzańskim znajduje się w innej formie:

„O Panie Jezu, Stróżu mój,

Ty zawsze przy mnie stój;

Rano, w wieczór, we dnie, nocy

Bądź mi zawsze ku pomocy.

Broń mnie od wszelkiego złego

I wiedz do zycia wiecznego. Amen.”

(Modlitewnik – „Bądź z nami, Panie!” str. 343)

Owszem luterńska modlitwa zgodnie z nauką Pisma Świętego może rozpoczynać się od słów: „*Panie Jezu mój, Ty poślij mi Swojego anioła stróża, któryby mnie strzegł...*” albo jak ks. dr Marcin Luter modlił się i nam kazał się modlić na kartach Małego Katechizmu w porannej i wieczornej modlitwie: „... *W ręce Twoje polecam, bowiem siebie, ciało i duszę, i wszystko. Anioł Twój święty niech będzie ze mną, aby zły wróg nie miał żadnej mocy nade mną. Amen.*”

Biblia mówi na wielu miejscach, że aniołowie zwiastujący ludziom dobrą nowinę zawsze byli przyodziani w białe, lśniące szaty czystości, sprawiedliwości i radości (np. . Mk 16,5. Łk 24,4. Dz 1,10) Stąd też opisana wizja zbawionych w Objawieni św. Jana opisuje ich jako odzianych w białe szaty (Obj. 7,9). Stąd też pierwsi chrześcijanie do chrztu świętego odziani byli w białe szaty (in alba – w albie), w których chodzili ubrani od nocy Wielkanocnej do Niedzieli Quasimodogeniti („*Jako nowonarodzeni*”) zwanej dlatego „Niedzielą Białą. Biel - kolor aniołów i zbawionych, a nie kolor czarny, jest kolorem chrześcijan. Dlatego w pierwotnym Kościele na Wschodzie i na Zachodzie do nabożeństwa zawsze przywdziewano i przywdziewa się szaty w kolorze białym, lub złotym, zwłaszcza ci, którzy zwiastowali Słowo Boże i sprawowali święte sakramenty, jako zwiastuni dobrej nowiny. Symbolem urzędu duchownego stała się stuła w kolorze liturgicznym, natomiast wszyscy chrześcijanie sprawujący nabożeństwo (kościelny, organista, lektorzy, pomocnicy) mieli prawo, jako ochrzczeni przywdziewać albę – białą szatę (u nas obecnie konfirmanci), szatę aniołów i ochrzczonych w imię Trójjedynego Boga, a tym samym przez chrzest i wiarę należący do Boga, jako Jego słudzy i służebnice na wzór aniołów.

(Opracował ks. Jan Gross)